

Museologia

2015/2016

Codi: 100055

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500239 Història de l'art	OT	3	0
2500239 Història de l'art	OT	4	0
2502758 Humanitats	OT	3	0
2502758 Humanitats	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Maria Teresa Blanch i Bofill

Correu electrònic: Teresa.Blanch@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Altres indicacions sobre les llengües

Català

Prerequisits

Tenir nocions bàsiques sobre la història de l'art, el col·leccionisme o el museu, el patrimoni i la museografia.

Objectius

Assignatura pensada per donar a conèixer als alumnes el discurs teòric sobre la museologia i reflexionar sobre les metodologies que s'apliquen avui en dia.

Objectius formatius de l'assignatura:

- 1) Conèixer el discurs teòric sobre la museologia i les metodologies que s'utilitzen actualment.
- 2) Facilitar instruments que portin a la reflexió sobre temes de recerca, conservació, difusió i comunicació de la museologia.
- 3) Plantejar vies de solució a possibles problemes que poden sorgir en el desenvolupament de l'activitat professional del museòleg.
- 4) Introduir nocions bàsiques de publicitat i comunicació.

Competències

Història de l'art

- Demostrar que es tenen coneixements bàsics de museologia i museografia, així com de la problemàtica actual sobre la conservació i la restauració del patrimoni artístic
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dissenyar, produir i difondre projectes de gestió del patrimoni artístic.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.

- Organitzar el comissariat d'exposicions de caràcter permanent i de caràcter temporal.
- Organitzar projectes educatius en diferents nivells de l'ensenyament de la història de l'art, aplicant els coneixements instrumentals relatius a la disciplina.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Humanitats

- Analitzar críticament la cultura de l'actualitat i les circumstàncies històriques en què s'inscriu.
- Analitzar les normatives legals sobre patrimoni cultural i natural.
- Dissenyar, produir, difondre i comercialitzar un producte cultural.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Utilitzar adequadament els recursos i les metodologies que s'empren en l'estudi de la cultura contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar conceptes bàsics de museologia i museografia
2. Analitzar el marc legal dels drets d'autoria en cinematografia.
3. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Analitzar els debats actuals o passats sobre gestió, conservació, restauració i sistemes de documentació del patrimoni artístic.
5. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
6. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
7. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
8. Aplicar els coneixements sobre idees estètiques i teoria de l'art a l'anàlisi de la imatge cinematogràfica.
9. Aplicar les disposicions i els principis jurídics internacionals, estatals i autonòmics relatius a la gestió del patrimoni artístic.
10. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa
11. Comentar oralment una imatge artística utilitzant la terminologia adequada
12. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables a un cas pràctic de gestió, documentació i conservació del patrimoni artístic.
13. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables al patrimoni artístic
14. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables al patrimoni artístic.
15. Coordinar equips de treball, desenvolupant habilitats de resolució de conflictes i presa de decisions
16. Dissenyar i aplicar programes d'educació en els diferents àmbits de la història de l'art.
17. Dissenyar, produir, difondre i comercialitzar un producte cultural
18. Dissenyar programes d'exposicions temporals i permanents incloent-hi la programació d'activitats de caràcter pedagògic per a públic escolar i familiar
19. Dissenyar programes museogràfics o de gestió del patrimoni artístic.
20. Dissenyar un programa museogràfic.
21. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració de l'objecte artístic de l'avantguarda i de les últimes tendències artístiques.
22. Elaborar fitxes de catàleg i inventari del patrimoni arquitectònic o artístic.
23. Estimular la creativitat i fomentar idees innovadores.
24. Exposar els conceptes propis de la història de l'art.
25. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística
26. Identificar les imatges artístiques situant-les en el seu context cultural.
27. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.

28. Planificar i aplicar projectes i programes museogràfics, utilitzant els coneixements adquirits sobre museologia.
29. Preparar una proposta d'exposició a partir d'un material proporcionat.
30. Produir un projecte de gestió i conservació del patrimoni artístic
31. Reconstruir el panorama artístic del món contemporani.
32. Redactar informes d'expertització artística.
33. Redactar memòries de restauració del patrimoni arquitectònic i artístic.
34. Relacionar les creacions artístiques de diferents èpoques amb altres fenòmens culturals.
35. Saber exposar amb eficàcia els coneixements, oralment i per escrit.
36. Utilitzar els coneixements adquirits en l'elaboració de fitxes, memòries i dictàmens relacionats amb la conservació, la documentació i la difusió del patrimoni artístic (catalogació i inventari, memòries de restauració, expertització artística).

Continguts

Aquesta assignatura està pensada per donar a conèixer als alumnes el discurs teòric sobre la museologia i reflexionar sobre les metodologies que s'apliquen avui en dia. Això, els ha de permetre ser, en un futur, professionals capaços de resoldre problemes dins del seu camp professional.

Es treballarà per aplicar els coneixements adquirits sobre museologia i museografia en projectes i programes museogràfics que s'estiguin portant a terme en algun espai museístic al llarg del curs, en l'elaboració de la documentació pròpia del camp de la conservació, documentació i la difusió del patrimoni, en elaborar fitxes de catàlegs, de préstec, d'ingrés de peces, administratius, informes i en altres protocols propis de la feina del museòleg.

L'alumnat coneixerà projectes concrets que s'estiguin portant a terme, amb l'objectiu de desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva. Per altra banda, el treball de grup els permetrà analitzar projectes, els donarà la possibilitat de generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.

La visita al magatzem d'un museu, a un muntatge expositiu intercanviant opinions amb el propi artista, l'entrevista a professionals en actiu per comentar aspectes de gestió i difusió de les programacions d'un museu, han de permetre als estudiants mostrar les seves habilitats d'aprenentatge per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia i interès.

1. **Introducció.** Definició i evolució dels conceptes: museu, museologia i museografia. Reflexions sobre alguns dels nous reptes que tenen els museus en l'actual context social del segle XXI, tenint en compte la crisi.
2. **Planificació i arquitectura dels museus.** Funcions, tipologies i projectes.
3. **Organització d'una institució museística.** Àrees, personal, programes i pressupostos.
4. **Recerca i documentació.** Polítiques de recerca i adquisició d'obres, nivell de recerca i sistemes de documentació i reglament. Models de fitxes de treball.
5. **Conservació, protecció i restauració dels béns culturals.** Avaluació de la sensibilitat de les col·leccions segons el material, moviment d'obres, mètodes i aparells de control. Funcions de les Sales de Reserves. Procediments i reglaments en quant al personal i a les obres.
6. **Exposicions.** Concepte, disseny i planificació. Procediments a seguir segons tipus d'exposició i formes de presentació. Models de documents.
7. **Difusió.** Programes, estudis de públics i avaluació. *Gamificació.*

DUES SORTIDES: En relació a la planificació i organització d'una institució museística i a un magatzem d'un museu.

Metodologia

Es treballarà per aplicar els coneixements adquirits sobre museologia i museografia en projectes i programes museogràfics que s'estiguin portant a terme en algun espai museístic al llarg del curs, en l'elaboració de la

documentació pròpia del camp de la conservació, documentació i la difusió del patrimoni, en elaborar fitxes de catàlegs, de préstec, d'ingrés de peces, administratius, informes i en altres protocols propis de la feina del museòleg.

El tipus de docència és presencial i l'alumne haurà de realitzar un treball continuat al llarg del curs. Les sessions magistrals, les visites a museus, les pràctiques d'aula, la lectura obligatòria i les tutories en grup o individuals serviran per dirigir l'aprenentatge dels continguts i de les competències.

La professora Teresa Blanch Bofill posarà a disposició dels estudiants materials de l'assignatura per desenvolupar alguns debats i iniciatives de participació general.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	40	1,6	3, 5, 6, 24
Treball autònom de l'alumne	35	1,4	5, 6, 7, 24, 27
Tipus: Supervisades			
Recerca de dades amb les noves tecnologies	13	0,52	16, 17, 23, 25, 35
Visites tècniques als museus amb la professora i responsables dels museus visitats	12	0,48	1, 4, 13, 20, 27, 28
Tipus: Autònomes			
Treball en grup	50	2	1, 4, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 28, 30, 33, 36

Avaluació

Avaluació continuada

- Percentatge de cada part:

20 % : assistència i participació a les classes, tutories, seminaris i visites a museus obligatòries.

40 % : exercicis escrits (treball, ressenya de la lectura obligatòria, fitxes de documentació...).

40 % : Dues proves escrites.

NOTES MOLT IMPORTANTS

* L'entrega d'un exercici escrit (qualsevol treball o prova de control) comporta un "acte de presència" en l'assignatura i, per tant, exclou l'opció del "no presentat" en les qualificacions finals.

* Durant el període de la revaluació únicament existeix la possibilitat de repetir una prova escrita tipus examen i només podran obtenir una puntuació màxima de 5 punts.

* Qualsevol particularitat o excepció a aquesta normativa haurà de rebre prèviament el vistiplau del professor.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Dues proves escrites	40%	0	0	1, 4, 5, 10, 12, 13, 15, 16, 18, 20, 22, 23, 24, 28, 30, 35, 36
exercicis escrits (treball, ressenya de la lectura obligatòria, fitxes de documentació.	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36
Participació a les classes, tutories, seminaris i visites a museus obligatòries	20%	0	0	9, 11, 17, 18, 32

Bibliografia

LECTURES OBLIGATÒRIES

- Dossier de lectures que fan referència al temari.
- IÑAKI (ED.) ARRIETA URTIZABEREA (2014). La sociedad ante los museos. Universidad del País Vasco. ISBN 9788490820469.

BIBLIOGRAFIA RECOMENADA

- JIMENEZ-BLANCO, MARIA DOLORES (2014). Una historia del museo en nueve conceptos. Ed. Càtedra. ISBN **9788437633213**.
- URGELL PLAZA, FERRAN (2014). Manual de estudios de público de museos. Ed. Trea. ISBN **9788497048491**.
- RICO, J.C. (2012). La enseñanza de la museografía: teorías, métodos y programas. Silex ediciones. ISBN 9788477377627.
- POULOT, DOMINIQUE (2011). Museo y museología. Abada editores. ISBN: 978-84-15289-19-7.
- ALCALDE, G; BOYA, J; ROIGÉ, X (2010). Museus d'avui. Els nous museus de societat. Girona. ICRPC.
- LORD, BARRY Y DEXTER LORD, GAIL (2010, 5è edició). Manual de gestión de museos. Barcelona. Editorial Ariel.
- LEÓN, AURORA (2010). El museo: teoría, praxis y utopía. Madrid. Ed. Catedra.
- RICO, JUAN CARLOS (2008). La caja de cristal: un nuevo modelo de museo. Ediciones Trea, S.L. (Gijón).
- BALLART HERNÁNDEZ, JOSEP (2007). Manual de Museos. Madrid: Editorial Síntesis.
- KISSEL, E; DÍAZ PEDREGAL, P; MONIER, V. (2006) "Concepció i gestió dels magatzems de museus". Col·lecció: museus documentació. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
- Etnic : de les cultures tradicionals a la interculturalitat / Comissària: Carme Fauria. --Barcelona : Museu Etnològic, DL 2006: 166 p. : il. col. ; 29 cm. --84-7609-548-1. B-061.4 MEB.
- Interpretar el patrimoni : guia bàsica. --Barcelona : Diputació de Barcelona, 2006: 138 p. : il. ; 24 cm. --Estudis; 1. --84-9803-155-9. C-726 INT.
- Museu d'Història de Catalunya, 1996-2006 / Direcció: Jaume Sobrequés i Callicó. --Barcelona : Museu d'Història de Catalunya, 2006. --1: 259 p. : il. col. ; 30 cm. --84-393-7358-2. C-069 MHC 0.
- Revista Catalana de Museologia (2005). "Mnemòsine" . Núm.1. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya - Museu d'Història de Catalunya i Associació de Museòlegs de Catalunya-.
- SANTACANA MESTRE, JOAN; SERRAT ANTOLÍ, NÚRIA (coords.) (2005) Museografía didáctica. Barcelona. Ed. Ariel.
- Tecnologías para una museografía avanzada : 1r. encuentro internacional : Madrid, 21, 22 y 23 noviembre de 2005 / Comité organizador: ICOM-España ; Comité científico: Leticia Azcue, Rafael Azuar, Amparo Sebastián. --[Madrid] : ICOM-España, 2007: [150 p.] : il. ; 24 cm. --Bibliografía. --84-935584-0-6. CU-069 TEC.
- Museos locales y redes de museos : actas de las IX Jornadas de Museología, Gijón, 6-8 Octubre, 2005/ Organizan: Asociación Profesional de Museólogos de España, Fundación Municipal de Cultura, Educación y Universidad Popular. Ayuntamiento de Gijón : Asociación Profesional de Museólogos de España, 2006. --1: 188 p. ; 24 cm E-069 MUS.

- Revista Catalana de Museologia (2004). "Mnemòsine" . Núm.1.Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya - Museu d'Història de Catalunya i Associació de Museòlegs de Catalunya-.
- MUÑOZ VIÑAS, S (2003). Teoría Contemporánea de la restauración. Madrid: Síntesis.
- MONTANER, JOSEP M. (2003). Museos para el siglo XXI. Barcelona. Ed. Gustavo Gili,SA.
- ALONSO FERNÁNDEZ, L (2002). Introducción a la nueva museología. Madrid: Alianza Editorial - Arte y Música-.
- BOLAÑOS, M (2002). La memoria del mundo. Cien años de museología 1900-2000. Gijón: Trea, SL.
- Revista del Castell-Ecomuseu Urbà de Rubí (2002). " Identitats de Rubí", núm.1. Rubí: Ajuntament de Rubí.
- KOTLER, NEIL; KOLTER, PHILIP (2001). Estrategias y marketing de museos. Barcelona: Ariel - Patrimonio Histórico.
- ALONSO FERNÁNDEZ, L; GARCÍA FERNÁNDEZ, I (2001). Diseño de exposiciones. Concepto, instalación y montaje. Madrid: Alianza Editorial. Arte y Música
- DDAA (2001). Gestión de proyectos culturales. Análisis de casos. Barcelona: Ariel Practicum.
- DDAA (2001). Debates sobre arte " Los museos y la conservación del patrimonio". Madrid: Fundación BBVA.
- MONTANER, JM. (2001) "El museo como espectáculo arquitectónico". Barcelona, Metròpolis Mediterrània, 55. Quadren Central.
- PÉREZ SANTOS, E (2000). Estudio de visitantes en museos -metodología y aplicaciones-. Gijón: Trea, SL.
- DAVALLON, J (2000). L'exposition a l'oeuvre. Stratégies de communication et médiation symbolique. París: L'Harmattan.
- BORONAT, MJ (1999). La política d'adquisicions de la Junta de Museus 1890-1923. Barcelona: Junta de Museus de Catalunya - Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Monografies de la Junta de Museus de Catalunya, 1).
- RICO, JUAN CARLOS.(1999) Los conocimientos técnicos: museos, arquitectura, arte. Madrid. Sílex Ediciones.
- DDAA (1998). Manual jurídic dels museus. Qüestions pràctiques. Madrid: Diputació de Barcelona i Marcial Pons Ediciones Jurídicas y Sociales, SA.
- Adult Education and the Museum : final report on the Socrates Project TM-AE-1-995-DE-1 supported by the DGXXII of the European Commission / edited by Brian Martin.--Bonn : The Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association, 1999: 175 p. ; 21 cm. -- International perspectives in adult education; 23. --3-88513-846-8. CU-069 ADU.
- HERNÁNDEZ, F (1998). Manual de museología. Madrid: Editorial Síntesis.
- HERNÁNDEZ, F (1998).El museo como espacio de comunicación. Gijón: Ediciones Trea, SL.
- BAZTAN, C. (1997) Museos españoles. La renovación arquitectónica. Madrid. Ministerio de Educación y Cultura.
- HIDALGO CUÑARRO, JM; coordinador (1996). "Actas del col.loquio internacional sobre la conservación preventiva de bienes culturales". Vigo: Diputación Provincial de Pontevedra.
- Museo do Castro de Viladonga : Castro de Rei, Lugo / Felipe Arias Vilas, Mª Consuelo Durán Fuentes. --Santiago de Compostela : Xunta de Galicia. Dirección Xeral de Patrimonio Cultural, DL 1996. --1: 252 p. : il. ; 30 cm. --Textos en castellà, francès i alemany. --84-453-1697-4. A-904 (069) ARI 1.
- Riviére, G.H (1993). La Museología. Curso de museología, textos y testimonios. Madrid: Akal- Arte y Estética-
- FRANCESCO DAL CO; TOM MUIRHEAD. (1992) Los museos de James Stirling, Michael Wilford y Asociados. Colección de arquitectura. Ed. Electa, España.

WEBGRAFIA

www.musealia.com

www.ac.upc.edu/museu/index.ca.html

www.nuevamuseologia.com

www.icom.museum : http://icom.museum/hist_def_eng.html

www.unesco.org

Museologia 2015 - 2016

www.patrimonio-mundial.com

www.cultura.mecd.es

www.gencat.net

www.diba.es

www.museologia.net

www.apme.es

www.aegpc.org

www.amc.org